

B.

Mødet den 27. Novbr. 1919. (For lukkede Døre.)

Fraværende: N. Joh. Laursen, P. Petersen, Vald. Petersen og Simonsen.

1. (J. Nr. 376—1919). **Indstilling angaaende 2 ledige Timelærerindepladser.**

Fra Skolekommission og Skoleudvalg forelaa følgende Indstilling:

I.

1. Anna Petersen, Aarhus.
2. Ingrid Himmelstrup, do.
3. Olga Mørk, do.

II.

1. Nikoline Møller, Aarhus.
2. Fritze Andersen, do.
3. Gerda Westergaard do.

Tiltraadtes.

2. (J. Nr. 496—1919). Cirkulære fra Købstadforeningen angaaende **Spørgsmaalet om Optagelse af et større fælles Kommunelaan.**

Formanden meddelte, at ved Købstadforeningens Delegeretmøde, hvor ogsaa Indenrigsministeren var til Stede, havde Spørgsmaalet om Kommunernes Stilling været paa Dagsordenen. I Forvejen var der indhentet Oplysninger fra de forskellige Kommuner om, hvor mange Penge de trængte til, og hvortil disse eventuelt skulde bruges.

For Aarhus Kommunes Vedkommende var der meddelt, at man havde Brug for ca. 12 Mill. Kr., hvoraf 5 Mill. skulde bruges til Boligbyggeri, 1 Mill. til Alderdomshjælpen, 1 Mill. til en kommunal Administrationsbygning, ca. 2. Mill. til Gasværket o. s. v. Havnen var ikke medtaget her, idet Udvalget regnede med at kunne laane ca. 4 Mill. Kr. hertil successivt gennem nogle Aar, saaledes at man anvendte 1 Mill. Kr. aarlig til Udvidelser. Paa Mødet blev der nedsat et Udvalg til at forhandle med Ministeriet om Ordningen af et Laan til samtlige Købstæder, og Udvalget havde Dagen efter haft en Forhandling med Ministeren. Nu forelaa der Meddelelse om, at der vilde blive indkaldt til et Møde i første Uge af December, og der vilde saa blive forhandlet om et solidarisk ansvarligt Laan for samtlige Kommuner. Samtidig henstilledes til Kommunerne, at disse ikke i Mellemtiden søger særskilt Laan. Men Aarhus Kommune havde i længere Tid været i Forhandling med udenlandske Banker, og der arbejdedes fra flere Sider paa at skaffe Kommunen Laan, hvorfor man ikke nu kunde afbryde disse Forhandlinger. Det var umuligt at faa et Laan til en saadan Rente, som der engang var Udsigt til, idet Pengene overalt var blevet dyrere; men der havde været Tale om, at muligvis Staten kunde bære den Del af Renten, som laa over det normale. Spørgsmaalet var altsaa, om Kommunen skulde deltage i et saadant Delegeretmøde, hvilket Taleren vilde anbefale, for som Forholdene var, gjaldt det om at slutte sig sammen med andre. Taleren vilde henstille, at man f. Eks. valgte Kasseudvalget til at repræsentere Aarhus Kommune ved Delegeretmødet.

M i k a e l J o h a n s e n sluttede sig hertil og anbefalede at vælge Kasseudvalget.

Kasseudvalget valgtes.

F o r m a n d e n vilde i Tilslutning hertil give enkelte Oplysninger om Kommunens finansielle Stilling. Der forelaa en Meddelelse herom fra Kommunebogholderen, hvorefter fremgik, at der indtil Aaret 1917 var opsparet en Driftskapital paa 823694,96 Kr., som var blevet tilovers paa de aarlige Budgetter. Men i de sidste 2 Aar havde Budgetterne ikke kunnet holde, og foruden at denne Beholdning var forbrugt, var der tillige for-
tæret 1389769,29 Kr. af Laanemidler. Der var saaledes ved Udgangen af 1918 forbrugt af Formuen en Sum af 2213459,25 Kr. Det vilde derfor sikkert være nødvendigt for indeværende Aar at opkræve et Kvartals Skat ekstra. Sagen vilde komme til Behandling i Budgetudvalget, og derfra vilde der siden komme Indstilling til Byraadet, hvorefter Spørgsmaalet nærmere kunde overvejes. For Øjeblikket vilde Taleren henstille at tage Sagen til Efterretning.

Toges til Efterretning.

- 2 (J Nr. 546—1919). Indstilling fra Skovudvalget angaaende en **Ordning med den tidligere Lejer af Varnapavillonen.**

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at ifølge Kontrakten skulde Værten vedligeholde Pavillonen. Men denne var aldrig blevet afleveret, og derfor havde der stadig været Bryderier dermed. Efter at Pavillonen nu havde skiftet Vært, havde det vist sig, at der var mange Mangler at afhjælpe, og dette havde kostet Kommunen mange Penge. Ifølge Synsmændenes Erklæring og Udvalgets Mening vilde et Beløb 1711,52 Kr. absolut tilfalde den tidligere Vært at betale. Nu havde

han imidlertid tilbuddt at betale 1000 Kr. imod, at Sagen dermed skulde være ude af Verden, og det var vist det rigtigste at tage mod dette Tilbud, for der vilde jo altid blive Udgifter ved et Søgmaal, og da Pavillonen som sagt ikke havde været afleveret, kunde der godt komme Vanskeligheder deraf. Nu var Pavillonen afleveret til den ny Vært, og han havde skrevet under paa, at naar de nuværende Mangler var afhjulpne, skulde han selv afholde den fremtidige Vedligeholdelse. Udvalget indstillede altsaa at tage mod Nielsens Tilbud om at betale 1000 Kr.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 335⁴—1919). **Andrageude fra Maskinarbejder Th. Ludvigsen om kommunal Støtte til Opførelse af et Hus ved Chr. Winthersvej.**

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse kan ikke anbefale Andragendet.

Møller oplyste, at Andragendet gik ud paa at faa Kommunens Garanti for Laan paa indtil 90 % af en Villa, han havde bygget. Men hvis dette blev bevilget, vilde det sikkert give Anledning til mange lignende Andragender.

Christensen bemærkede, at det først havde været Andragerens Hensigt at søge om Kommune- og Statstilskud; men da Kommunetilskudet blev ham nægtet, kunde han altsaa heller ikke faa Statstilskud, og derfor søgte han nu om Kommunens Garanti. Men muligvis var der særlige Forhold til Stede her. I samme Forbindelse vilde Taleren pege paa, at der forelaa Forslag om Forhøjelse af Byggegrundene ved »Friheden« fra 9 Kr. til 12 Kr. pr. m². Taleren var ikke klar over Grundene til denne Forhøjelse, for det kunde vel næppe være dyrere at regulere end Kvarteret ved Strandvejen, og for de Folk, som havde købt Grunde

til 9 Kr. eller 7,50 Kr. pr. m², betød det en meget stor Værdistigning. Men maaske var det Meningen samtidig med Forhøjelsen at lade disse Bygninger gaa ind under Bestemmelserne om Stats- og Kommune-tilskud, saa var Forhøjelsen mere forstaaelig. Taleren kunde ønske, at Udvalget vilde fremkomme med en Opgørelse over, hvad der var givet Tilskud til, saa at Byraadets øvrige Medlemmer ogsaa kunde vide lidt derom. Det var vist ikke nødvendigt at begrænse Tilskudet til enkelte Kvarterer i Byen; men man kunde maaske gaa den Vej at tage en lidt større Pris for store Byggegrunde, da det jo var velsituerede Folk, som købte saadanne. Men i alt Fald vilde Taleren gerne vide, hvad Grunden var til den foreslaaede Forhøjelse.

Møller kunde ikke gaa med til at yde Tilskud til Ludvigsen, da det drejede sig om almindelig privat Villabebyggelse, for i saa Fald vilde der skabes et uheldigt Præcedens. — Stigningen paa Byggegrundene ved »Friheden« var foranlediget ved den store Forhøjelse af Priserne paa Materialer og Arbejdsløn, hvorved tidligere Kalkulationer slet ikke gjaldt mere, og hvis Prisen ikke blev forhøjet, vilde Byen tabe paa Grundene. Der kunde jo nok siges, at de, der havde købt først, fik en Fordel, men det kunde jo ingen vide i Forvejen, og det kunde ogsaa have gaaet til den anden Side. Saa maatte man ogsaa huske paa, at Grundene var solgt med Byggepligt, hvilket jo vilde frigøre nogle Lejligheder inde i Byen, og der var lige saa stor Mangel paa store Lejligheder som paa smaa. At der skulde betales en forholdsvis højere Pris for de store Byggegrunde, var i Modstrid med tidligere Praksis, hvor man netop havde gjort det modsatte; men her holdt man ens

Pris helt igennem, og Forholdene vilde jo altid blive bedst, hvor der blev solgt store Grunde. Udvalget havde ikke ment, at der efter Forhøjelsen skulde kunne gives Kommune- og Statstilskud, og det tillod Loven vist heller ikke. Men paa den anden Side havde man ikke forlangt, at der skulde bygges noget bestemt Sted for at faa Tilskud, blot at Lovens Betingelser blev opfyldt. Men de, der byggede ved »Friheden«, var næppe ubemidlede og kunde saaledes ikke komme ind under Lovens Bestemmelser.

M o u s t e n syntes, man maatte tage det Forhold i Betragtning, at Statens Tilskud var afhængigt af Tilskud fra Kommunen, og det havde dog noget at sige at faa saa mange som muligt til at bygge. Hr. Møller havde nævnt, at kun ubemidlede kunde faa Tilskud. Men i saa Fald maatte der vel sættes en bestemt Norm for bemidlede eller ubemidlede. Taleren kendte flere, som gerne vilde bygge, hvis de kunde faa disse Tilskud.

F o r m a n d e n kunde oplyse, at det første Overslag over Udgifterne derude slet ikke holdt Stik mere. Det skyldtes ikke alene den forhøjede Løn til Jordarbejderne, men ogsaa den stigende Udgift til Skærveslagning, Vognmandskørsel, Rør til Kloak- og Gasledninger o. s. v., og naar alt steg i Pris, maatte Prisen ogsaa stige paa det færdige Produkt. Der var ikke særlig Grund for Kommunen til at sælge sin Jord med Tab, saa maatte man hellere beholde Aktivets. Med Hensyn til Tilskudet, saa var der i Loven fastsat en Grænse for, hvad der maatte betragtes som formuende eller ikke, og Udvalget havde i et foregaaende Møde fremsat Forslag til et Program, som man for Fremtiden vilde arbejde efter, og dette Program var godkendt af Byraadet. Hvad Ludvigsen an-

gik, saa var han kommen fra en anden By og havde begyndt at bygge uden at tænke paa Tilskud, og først senere var han kommen ind paa at søge et saadant eller at faa Kommunens Garanti. Men hvis man skulde garantere i alle Tilfælde, maatte Kommunen hellere bygge selv, for saa var man dog Herre over Bygningerne og havde et Aktiv. Medlemmerne burde tænke over, hvor mange Forpligtelser Kommunen nu havde paataget sig, og den finansielle Stilling og de store Udgifter, som forestod, manede til at tage lidt forsigtig paa visse Ting. Der vilde inden ret længe komme en Fortegnelse over de Forpligtelser, som Kommunen havde paataget sig overfor private, og denne vilde stadig blive holdt à jour.

Brammer vilde henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, at de Grunde, som solgtes, undertiden blev videresolgt uden at blive bebygget af dem, der havde købt Grundene. Taleren vilde derfor spørge, om man fra Udvalgets Side havde sikret sig Andel i en eventuel Prisstigning.

Christensen hævdede, at den omtalte Stigning i Arbejdsløn o. s. v. lige saa godt gjaldt for de Grunde, som var solgt for nylig. Fordyrelsen skyldtes vist for en Del den Arbejdsmaade, som Brolægningsudvalget anvendte, idet man kørte Fyld med dyre Hestekøretøjer i Stedet for at bruge Tipvogne. Det var rigtigt nok, at man skulde vise Forsigtighed; men ved at give kommunalt Tilskud fik man ogsaa Statens Tilskud, og derved vilde dog en Del af Bolignøden kunne afhjælpes. Men den foreslaaede Prisstigning betød i Realiteten en stor Fordel for de Mennesker, som først havde købt Jord derude.

Møller henviste Dr. Brammer til at se paa de sidste Købekontrakter, som var affattede saa-

ledes, at de, der købte Jord, ikke kunde spekulere dermed. Tidligere havde der ikke været saadanne Klausuler, men nu havde man ment det nødvendigt. — Arbejdsmaaden havde Taleren intet med at gøre.

B r ø n d u m kunde oplyse Christensen om, at man efter Stadsingeniørens Udregning kunde bortkøre denne Fyld lige saa billigt, som Jorden blev kørt til Havnen med Tipvogne, nemlig for ca. 5 Kr. pr. m³, saa der blev ikke ødslet paa dette Punkt. Tilmed var det vist for Øjeblikket umuligt at faa fat paa den Slags Materiel. Hvad Ludvigsen angik, saa byggede han et Hus med 2 Lejligheder, og Taleren havde i Udvalget foreslaaet, at man gav ham det sædvanlige Byggetilskud paa 1000 Kr., men det havde ikke vundet Tilslutning. Muligvis fik han ogsaa Støtte fra anden Side. Det var rigtigt, at Prisstigningen kom dem til gode, som allerede havde købt Grunde, og her havde man begaaet en Fejl, idet Kommunen overhovedet ikke burde sælge sin Jord, men leje den ud paa et bestemt Aaremaal.

F o r m a n d e n kunde oplyse Dr. Brammer om, at det kun var 2—3 Byggegrunde, der var videre solgt, uden at de første Købere havde bygget derpaa. Nu var det omtrent udelukket, idet de skulde bygge inden en bestemt Tid, og Kommunen jo i Reglen havde Jord ved Siden af, der solgtes til samme Pris. Man havde prøvet at faa indført en Forhæftelse i Kontrakterne, hvorefter Kommunen skulde have Del i Overskudet ved eventuel Salg, men saa viste det sig umuligt at faa solgt noget. Angaaende Salg eller Leje af Jorden, som Brøndum havde talt om, saa havde dette været drøftet gennem mange Aar; men det nyttede jo ikke at slaa ind paa en Udlejning af

Jorden, naar Kommunen ikke kunde skaffe Penge til Anlæg af Gader o. s. v.; saa var man nødt til at sælge Grundene for at faa Penge dertil.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 10²⁵—1919). **Andragende fra J. A. Prior om Fritagelse for Hvervet som Medlem af Set. Pauls Sogns Huslejenævn.**

Det vedtoges at henstille til Andrageren at beholde Hvervet til Funktionstidens Udløb.

6. (J. Nr. 509—1919). **Skrivelse fra Borgmester Drechsel angaaende Ophængning af Borgmestrens Billede paa Raadhuset, saalydende:**

»Idet jeg bringer Byraadet min hjerteligste Tak for den smukke Opmærksomhed, der fra Byraadets Side blev vist min Hustru og mig i Anledning af vort Sølvbryllup, bl. a. ved at bede mig lade male et Maleri af mig til Ophængning i Byraadssalen, tillader jeg mig at foreslaa, at dette Maleri udføres af Hr. Herman Vedel.«

Formanden havde bragt i Erfaring, at det var en udmærket Portrætmaler. Prisen vilde blive ca. 3000 Kr. for et Brystbillede og 4000 Kr. for et Billede i noget større Format, lignende de to andre Borgmestres Billede. Taleren anbefalede det sidste.

Vedtoges.

7. (J. Nr. 12¹⁶ - 1919). **Indstilling angaaende Tildeling af Alderdomsunderstøttelse.**

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 558—1919). **Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Forhøjelse af Prisen paa Villagrunde Nord for »Friheden« og ved Frederikshøj. (Se Punkt 4).**

Udvalget indstiller, at Grundene Nord for «Friheden» forhøjes fra 9 Kr. til 12 Kr. pr. m², og

paa Frederikshøj Mark fra 9½ Kr. til 11½ Kr. pr. m².

Møller anbefalede Indstillingen under Henvisning til den tidligere førte Diskussion.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 561—1919). **Klage over Boligforholdene i den gamle Borgerskole paa Vestergade.**

Det vedtoges at svare, at man ikke for Tiden kunde anvise nogen anden Lejlighed.

10. (J. Nr. 557—1919). **Beslutning om Kommunens Overtagelse af de i Ejendommen Mejlgade Nr. 4 indestaaende Prioritetslaan.**

Formanden meddelte, at Kasseudvalget var enigt om at anbefale Overtagelsen.

Vedtoges.

11. (J. Nr. 160—1919). Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om **Salg af Ejendommen Spanien Nr. 11.**

Christensen erindrede om, at Kommunen i sin Tid blev dømt til at udrede Erstatningskrav for den Skade, der paaførtes Bygningen ved Rystelser fra Gasværket. Kommunen købte da Ejendommen for 112000 Kr., og med forskellige Omkostninger stod den nu i ca. 115000 Kr. Nu forelaa der et Tilbud om Køb af Ejendommen til 110000 Kr., og hvis man solgte den for dette, vilde Kommunen altsaa faa et Tab paa 5—6000 Kr., medens den oprindelige Erstatningssum med Renter beløb sig til 20580 Kr. Man maatte jo regne med, at hvis der engang blev Lejligheder nok, vilde disse være vanskelige at leje ud. Paa den anden Side kunde de muligvis lejes ud til Kontorer, og tillige var der Tale om, at Havnen vilde ekspropriere disse Ejendomme for at skaffe et Spor mere til Statsbanerne. Køberen havde stillet den Fordring, at en 3 Værelsers Lejlighed i Ejendommen maatte

omlaves til Kontor; men dette havde Udvalget ikke villet love, da det kom an paa Huslejenævnet. Ejendommen forrentede sig i Øjeblikket med ca. 5 %; men der skulde indlægges W. C., og saa skulde Lejlighederne reguleres opad. Taleren var ikke helt klar over, om det var fornuftigst at sælge eller ikke, og Udvalget havde ikke stillet noget Forslag, men henstillede til Byraadet at træffe Afgørelse.

Formanden var senere kommen til at tænke paa, at det eventuelle Spor til Havnen nok kunde anlægges, uden det blev nødvendigt at skride til en Ekspropriation. Hvis derfor Udvalget kunde afhænde Ejendommen, saaledes at Rystelsesspørgsmaalet blev bragt ud af Verden, var Taleren stemt derfor.

Bech antog, at denne Del af »Spanien« vilde stige en Del i Værdi.

Møller ansa det for klogest at sælge Ejendommen. Rystelsen var en Fejl ved den, som vilde gøre den vanskelig at leje ud og næsten usælgelig i normale Tider.

Formanden kunde give Bech ret angaaende Værdistigningen, men ansaa det alligevel for klogest at sælge.

Christensen oplyste, at Spørgsmaalet om Rystelserne var i Orden, idet der blev lagt Servitut angaaende denne Sag paa Ejendommen.

Indstillingen vedtoges.

12. Formanden meddelte, at der en af de første Dage skulde være Regnskabsmøde angaaende de eksproprierede Ejendomme, og Privatbanken var rede til at stille de bevilgede Penge til Disposition til denne Dag.
-